

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат: мр Наташа Ајџановић

Тема: СИСТЕМ НАСТАВЕ РУСКОГ ЈЕЗИКА НА НИЖЕМ ОСНОВНОШКОЛСКОМ УЗРАСТУ У СРПСКОЈ
ГОВОРНОЈ И СОЦИОКУЛТУРНОЈ СРЕДИНИ

(Свака рубрика мора бити попуњена)

1. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију 12.02.2016, Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>др Мара Ђукић, редовни професор Филозофског факултета у Новом Саду, Педагогија, 13.7.2001 – ментор;</p> <p>др Ксенија Кончаревић, редовни професор Филолошког факултета у Београду, Русистика, 9.4. 2008 – коментор;</p> <p>др Марија Стефановић, ванр. проф.. Филозофског факултета у Новом Саду, Русистика, 17.11.2011. – члан комисије</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Наташа (Драган) Ајџановић</p> <p>2. Датум рођења, општина, република: 19.6.1975, Нови Сад, Република Србија</p> <p>3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 18.5.2010, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, „Радне свеске из руског језика у српској говорној средини – принципи лингводидактичког обликовања и примењена конструкцијска решења“</p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Методика наставе руског језика</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
СИСТЕМ НАСТАВЕ РУСКОГ ЈЕЗИКА НА НИЖЕМ ОСНОВНОШКОЛСКОМ УЗРАСТУ У СРПСКОЈ ГОВОРНОЈ И СОЦИОКУЛТУРНОЈ СРЕДИНИ

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

1. Уводне напомене (6–8. стр.); 2. Дидактичке и психолошке претпоставке наставе руског језика на нижем основношколском узрасту (9–47. стр.): 2.1. Рано учење страног језика као предмет научног проучавања (9–15. стр.), 2.2. Дидактички чиниоци конципирања и реализовања наставе руског језика на нижем основношколском узрасту (15–47. стр.); 3. Структура и организација наставе: компоненте система (циљеви и задаци, методи, принципи, наставна средства, садржај наставе) (48–63. стр.); 4. Наставни програми руског језика у српској говорној и социокултурној средини (64–125. стр.): 4.1. Наставни план и програм из 1980. године (65–87. стр.); 4.2. Наставни план и програм из 1985. године (87–89. стр.); 4.3. Наставни план и програм из 1990. године (89–95. стр.); 4.4. Наставни план и програм из 1991. године (95–104. стр.); 4.5. Посебне основе школског програма за први разред основног образовања и васпитања из 2003. године (104–107. стр.); 4.6. Наставни план и програм из 2005. године (107–117. стр.); 4.7. Наставни план и програм из 2006. године (117–125. стр.); 5. Уџбеници и приручници руског језика на нижем основношколском узрасту у српској говорној и социокултурној средини (126–262. стр.): 5.1. Метаструктура уџбеника (126–152. стр.); 5.2. Макроструктура уџбеника и радних свезака (152–262. стр.); 6. Закључак (263–271. стр.); 7. Извори (272–273. стр.); 8. Списак коришћене и цитиране литературе (274–283. стр.); 8.1. Скраћенице коришћене у списку литературе (283. стр.); број табела: 35, број дијаграма: 27.

VI ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У предговору су јасно дефинисани циљеви и задаци истраживања и заснован методолошки приступ адекватан предмету анализе и подесан за извођење закључака који ће наћи примену у конципирању, конструисању и експертизи нормативне документације и уџбеничке литературе за наставу руског језика на нижем основношколском узрасту. У првом поглављу ауторка успешно повезује развој спознајних потенцијала ученика нижег основношколског узраста са законитостима овладавања блискосродним страним језиком и указује на релевантне дидактичке чиниоце конципирања, извођења и вредновања те наставе, са посебним освртом на могућности индивидуализације и диференцијације. Следи подробно разматрање структуре и организације наставе уз критичку валоризацију нормативних докумената у дужем временском раздобљу (од 80-их година до данас). Тежиште истраживања је на уџбенику као моделу наставног процеса, где се уз помоћ квалитативних и квантитативних метода долази до стандарда квалитета за сваки ниво макроструктуре уџбеника (текстотека, апаратура организације усвајања, апаратура оријентације, илустративни материјал). Одговарајућа пажња поклања се и метаструктури уџбеника, такође са системско-структурног и функционалног аспекта. Аргументовано се критикују превазиђена конструкцијска решења и предлажу она која су у складу са савременом теоријом уџбеника, а саображена су узрасту и афинитетима ученика нижег основношколског узраста. Излагање је утемељено на релевантној литератури на руском, енглеском и српском језику, а корпус валдидан за извођење закључака.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

уз напомену:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

1. Ајдановић, Наташа, Теоријско-методолошка питања проучавања радних свезака. *Славистика*. Београд, 2010, XIV: 191–196.

2. Ајджанович, Наташа, К вопросу о социолингвистическом и лингвистическом аспектах учебника русского языка как инославянского. Б. Станкович (ред.), *Русский язык как инославянский – Современное изучение русского языка и русской культуры в инославянском окружении*, Белград: Славистическое общество Сербии. 2009, I: 93–101.

3. Ајджанович, Наташа, Роль рабочей тетради в индивидуализации и дифференциации обучения. Б. Станкович (ред.), *Русский язык как инославянский – Современное изучение русского языка и русской культуры в инославянском окружении*, Белград: Славистическое общество Сербии. 2010, II: 174–181.

4. Ајдановић, Наташа, Илустративни материјал у актуелним радним свескама из руског језика за основну школу у српској говорној средини. *Методички видици*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2010, 1: 72–80.

5. Ајдановић, Наташа, О неким типовима вежбања заступљеним у радним свескама из руског језика за основну школу, В. Белокашић Шкунца (уред.), *Достигнућа и перспективе конфронтационог проучавања руског и других језика*, Београд: МАПРЈАЛ - Славистичко друштво Србије, 2012, 254–263.

6. Наташа Ајдановић, Лингвокултуролошки садржај основношколског уџбеника за нижи основношколски узраст (на примеру уџбеника Родничок), *Славистика*. Београд, 2015, XIX: 340–347.

7. Наташа Ајдановић, Текст, как основной компонент макроструктуры учебника (на материале учебного комплекса «Родничок»), К. Кончаревић (уред.), *Руски језик као инословенски, Савремено изучавање руског језика и руске културе у инословенској средини*. Београд: Славистичко друштво Србије. 2015, VII: 155–163.

8. Наташа Ајдановић, Теоријско-методолошке основе изучавања уџбеника руског језика за нижи основношколски узраст, *Славистика*. Београд, 2016, XX (у штампани)

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Ауторка је успешно сагледала и инвентаризовала типолошке одлике система наставе руског језика у јединству његових конституенти у нижим разредима основне школе и у том склопу начела лингводидактичког обликовања свих компонената макроструктуре уџбеника. На нивоу текстотеке учила је битне одлике конструисања и експертизе инструментално-практичних, теоријско-спознајних и инструктивних текстова, а на нивоу вантекстуалних компоненти – апаратуре организације усвајања, илустративног материјала и апаратуре оријентације.

На теоријско-концепцијском плану ауторка је показала да основношколски курикулум и уџбеник руског језика, заједно са целим уџбеничким комплетом, представљају основна средства формирања комуникативне, лингвистичке и социокултурне компетенције ученика, наравно под условом да се приликом њиховог обликовања примене адекватна конструкцијска решења. Емпиријском анализом репрезентативног корпуса ранијих и важећих наставних планова и програма, уџбеника и приручника за наставу руског језика у нижим разредима основне школе ауторка је показала у коликој мери они репрезентују психолошке, психолингвистичке, дидактичке и методичке чиниоце предикције наставног система, као и то колико је у њима примењена палета конструкцијских решења чије би присуство допринело ефикаснијем транспоновању градива у складу са могућностима компрехензије ученика нижих разреда основне школе.

Апликативна вредност истраживања је у оптимизацији конструисања и експертизе наставних планова, програма, уџбеника и приручника из руског језика за ниже разреде основне школе у инословенској (у првом реду српској) говорној и социокултурној средини.

<p>VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА НАПОМЕНА: Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.</p>
<p>Резултати истраживања приказују се прегледно и јасно, текстуално и илустративно (табеларни прикази, графикони, схеме). Тумачење добијених резултата врши се са ослоном на релевантна сазнања савремене лингводидактике, курикуларне теорије и теорије уџбеника, са знатном дозом истраживачке самосталности у односу на консултоване изворе која проистиче из сувереног владања материјом и доброг познавања свих димензија наставе руског језика на нижем основношколском узрасту – препаративне, оперативне и евалуационе.</p>
<p>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ: НАПОМЕНА: Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.</p>
<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме Дисертација је написана у складу са образложењем, како на структурно-композиционом, тако и на теоријско-методолошком плану.</p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе Дисертација садржи све битне елементе: систем наставе руског језика на нижем основношколском узрасту посматра се у његовом тоталитету, са узимањем у обзир свих детерминантних чинилаца и иманентних одлика сваке конституенте тога система, и то на теоријско-пројективном и емпиријском нивоу анализе.</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци Проблематика која је у основи ове дисертације представља теоријски недовољно разрађено и емпиријски слабије истражено питање лингводидактике. Наиме, нити у домаћим нити у интернационалним оквирима не постоје монографска ни дисертациона истраживања из ове области (русистичка лингводидактика), због чега овај покушај комплексног и систематског дескриптивног и прескриптивног сагледавања система наставе руског језика на нижем основношколском узрасту у јединству његових конституенти – а то су су циљеви, задаци, методи, принципи, средства, садржај, процес и организациони облици наставе, у српској говорној и социокултурној средини – има пионирски карактер у методици руског језика као инословенског. Дисертација на фундаментау на плану несумњиво шири спознајне радијусе лингводидактике, посебно курикуларне и теорије уџбеника, а на апликативном обезбеђује оптимизацију конципирања, извођења и вредновања наставе руског језика на нижем основношколском узрасту у српској говорној и социокултурној средини у јединству препаративног, оперативног и евалуационог аспекта.</p>
<p>3. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Констатовани су извесни ситнији недостаци (повремено излагање изван оквира теме, нарочито у анализи наставних планова и програма). У дисертацији, међутим, нису уочени такви недостаци који би имали утицај на резултате истраживања.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ: На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана - да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни, односно измени) или - да се докторска дисертација одбија -

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.